

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ
И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА
ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

РАЗВОЈ СИСТЕМА ФУНКЦИОНАЛНОГ
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА
ОДРАСЛИХ У СРБИЈИ

ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА ЗА ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ

Приручник за наставнике

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Београд, 2013

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ
И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА
ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

РАЗВОЈ СИСТЕМА ФУНКЦИОНАЛНОГ
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА
ОДРАСЛИХ У СРБИЈИ

ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА ЗА ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ

Приручник за наставнике

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Драгана Јаничић
Даница Вукмановић
Љиљана Поша

Београд, 2013

Општи стандарди постигнућа за основно образовање одраслих

Издавач

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања

За издавача

Мр Драган Банићевић, директор Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања

Уредница

Јелена Најдановић Томић, руководилац Центра за стандарде

Одговорна уредница

Мр Гордана Чапрић, заменица директора

Лекторка

Тања Трбојевић

Дизајн

Мирослав Јовановић

Општи стандарди постигнућа за основно образовање одраслих развијани су током 2011. и 2012. године у оквиру пројекта *Развијање образовних стандарда за крај основног образовања одраслих* Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања уз подршку *Пројекта Друџа шанса – Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији*. Стандарди су објављени у јуну 2013. године у *Правилнику о општим стандардима постигнућа за основно образовање одраслих* („Службени гласник РС”, бр. 13/50).

ISBN 978-86-86715-36-4

Садржај

1. Функционално основно образовање одраслих	7
1.1. Приступ основном образовању одраслих у Републици Србији	7
1.2. Профил полазника	10
1.3. Обавезујућа документа	11
2. Образовни стандарди	12
2.1. Појам образовних стандарда	12
2.2. Однос стандарда и исхода у курикулуму.....	13
2.3. Стандарди и дидактичко-методичка апаратура (наставне методе, облици рада са полазницима, планирање наставе, коришћење уџбеника, оцењивање итд.)	15
3. О стандардима за енглески језик	19
3.1. Веза образовних стандарда и курикулума	19
3.2. Примери задатака за тестирање одређених стандарда/дескриптора	21
3.3. Примена образовних стандарда у наставном процесу – планирању и реализацији наставе и вредновању исхода учења	34
4. Општи стандарди постигнућа за предмет Енглески језик	40
I циклус	40
Општа предметна компетенција	40
Основни ниво.....	40
Напредни ниво.....	41
III циклус	42
Основни ниво.....	42
Напредни ниво.....	43
5. Литература.....	44
6. Прилози.....	45
Прилог 1 – Наставни план ФООО	45
7. Радна група за израду стандарда.....	46

Поштоване колегинице и колеге,

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања развио је стандарде постигнућа за полазнике функционалног основног образовања одраслих. Улога стандарда је да осигурају квалитет образовања, односно да омогуће да сви полазници добију подједнако квалитетно образовање. Наставницима стандарди представљају важан оријентир за свакодневни рад. Очекивани исходи дефинисани у стандардима указују на то докле сви полазници треба да стигну, шта да развију, науче, усвоје. Они им омогућавају не само да „мере” постигнуће полазника већ, пре свега, да планирају свој наставни рад тако да полазници заиста и остваре та постигнућа.

Успешној реализацији овог значајног посла допринела је подршка и помоћ коју је пружио Пројекат *Друја шанса* – развој система функционалног основног образовања одраслих. Њихова пионирска искуства у успостављању система образовања одраслих, заснованог на модерном функционалном курикулуму, помогла су да се рад на развоју стандарда одвија лако. Експертски тим Пројекта *Друја шанса*, проф. др Снежана Медић, доц. др Љиљана Левков, проф. др Шефика Алибабић, доц. др Александра Пејатовић, Јелена Јаковљевић и Мирјана Милановић, коме се придружио проф. др Александар Бауцал. Експертски тим је током свих фаза рада на стандардима пружао подршку радним групама и у великој мери допринео квалитету стандарда. Исто тако, не мање значајну техничку и логистичку подршку развоју стандарда пружила је вођа Пројекта *Друја шанса*, гђа Анита Јакобсоне.

Приручник који је пред вама треба да помогне наставницима да употребљавају стандарде на начин који доприноси повећању квалитета наставе и учења. Задаци којима су илустровани поједини стандарди јесу посебна вредност овог Приручника. Они могу да се користе за непосредно мерење остварености стандарда, али, пре свега, треба да послуже као идеја и инспирација за креирање нових задатака и нових наставних активности.

Стандарди постигнућа за полазнике функционалног основног образовања одраслих, као и приручници за наставнике, развијани су под „будним оком” спец. Јелене Најдановић Томић, руководиоца Центра за стандарде, која је стручном подршком и координацијом омогућила да у процес развоја буду укључени релевантни стручњаци за образовање одраслих, стручњаци за поједине наставне предмете, односно научне дисциплине, наставници који непосредно раде са одраслима и децом, стручњаци из Завода. Сви они су великим залагањем и интензивним радом дали значајан допринос унапређењу квалитета образовања одраслих. За квалитет Приручника посебна заслуга припада проф. др Снежани Медић и доц. др Љиљани Левков, које су и ауторке прва два поглавља Приручника.

Желимо вам успешан рад.

Главна и одговорна уредница

1. Функционално основно образовање одраслих

1.1. Приступ основном образовању одраслих у Републици Србији

Мада је већ више од пола века основно образовање право и обавеза за све грађане, Србија се суочава са проблемом неприхватљиво високог процента становништва без завршеног основног образовања. Готово милион одраслих, старијих од петнаест година, нема завршено основно образовање. У образовном систему Србије нису постојале одговарајуће концепцијске и организационе могућности за решавање овог проблема. Постојећи наставни план и програм за основно образовање одраслих је вишеструко и вишезначно застарео и непримерен је потребама и могућностима учења и образовања одраслих. Такав план и програм оствариван је у само 14 школа за основно образовање одраслих. Тако је основно образовање одраслих било двојакó недоступно одраслима, због недоступности школама које реализују овакав програм као и због незаинтересованости одраслих за неадекватан програм који се нуди.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије је уз подршку фонда ЕУ (ИПА 2008) реализовало пројекат „Друга шанса” у коме је развијен, примењен и евалуиран нови концепт основног образовања за одрасле – функционално основно образовање одраслих (ФООО). Оно омогућава доступност и сврсисходност основног образовања популацији одраслих. ФООО је организациона и програмска целина у систему формалног образовања у којој одрасли стичу основно образовање примерено њиховим потребама, могућностима учења и потребама тржишта рада. Уз основно образовање одраслима је омогућено да стекну и одговарајућу оспособљеност путем обуке. Од школске 2013/14. године, ФООО је званично укључен у образовни систем Србије и чини његов интегрални део.

ФООО уводи новине на два плана: развој новог концепта образовања и на њему заснованог наставног плана и програма за одрасле као и развој мреже школа за његову имплементацију.

Функционално основно образовање одраслих (ФООО) је национални модел основног образовања одраслих, којим се на рационалан, економичан и ефикасан начин остварује доступност образовања одраслима коришћењем постојећих ресурса образовног система Србије. образовање одраслих уводи се као нова делатност редовних основних школа. Тако је у оквиру постојећег система основних школа и школа за основно образовање одраслих развијена потребна мрежа школа за остваривање ФООО која покрива целу Србију. У седамдесет школа оспособљени су и посебно обучени школски тимови (наставници, стручни сарадници, директори и андрагошки асистенти) за реализацију новог програма за одрасле. Мрежом школа обухваћено је и 75 средњих стручних школа које су припремљене за остваривање 50 програма стручних обука. Концептом ФООО остварена је повезаност основног и стручног образовања отварањем могућности да одрасли истовремено са стицањем основног образовања похађају обуке за једноставна занимања и повећају своју запошљивост.

Основно образовање одраслих, по моделу ФООО, траје три године и остварује се у три циклуса у трајању од по годину дана. У првом циклусу стичу се основе функционалне писмености, у другом и трећем – основе општег образовања и стручне компетенције. Стручне компетенције стичу се путем обуке као једног од облика оспособљавања заснованог на стандардима рада и потребама тржишта рада.

Наставни план и програм ФООО усмерен је ка остваривању утврђених општих исхода тј. кључних компетенција. Општи исходи јесу знања, вештине и вредносни ставови неопходни за квалитетан и одговоран живот и рад у савременом друштву и у програму ФООО постижу се остваривањем предметних исхода. Оствареност општих исхода тј. кључних компетенција као и предметних исхода програма ФООО проверава се на основу Општих стандарда постигнућа за основно образовање одраслих. Општи стандарди постигнућа урађени су за крај првог циклуса и за крај основног образовања за одрасле.

Циљ наставе у првом циклусу јесте основно описмењавање, као и стицање основних елемената функционалне писмености. Наставни план и програм првог циклуса има два дела. Први део је намењен основном описмењавању (неписменима). Остварује се кроз почетну наставу српског језика и математике у укупном трајању од 200 сати (по сто сати за сваки од ових предмета). Други део је намењен стицању основа функционалне писмености у трајању од 355 часова. У први циклус основног образовања одраслих уписују се одрасли који нису похађали основну школу и немају ниједно сведочанство о завршеном разреду или имају сведочанство о завршеном првом, другом или трећем разреду.

Циљ наставе у другом циклусу јесте стицање основа општег образовања и успостављање и развој базичних интелектуалних и социјалних вештина које су неопходне за унапређење квалитета личног, породичног и социјалног живота одраслих, наставак учења, социјалну интеграцију и постепену транзицију ка тржишту рада. У други циклус основног образовања одраслих уписују се одрасли који су завршили први циклус основног образовања одраслих или прва четири разреда основног образовања и васпитања. У други циклус могу да се упишу и одрасли са завршених пет разреда основног образовања и васпитања који се укључују у други део циклуса, с тим да им школа организује допунску наставу по индивидуализованом програму из предмета ФООО које нису похађали у петом разреду у претходном образовању. образовање са завршеним другим циклусом еквивалентно је завршеном петом и шестом разреду основног образовања и васпитања.

Циљ наставе у трећем циклусу јесте завршавање основног образовања и стицање обуке за једноставно занимање. Овај циклус подразумева наставак стицања основног општег образовања и развој стручних компетенција које увећавају запошљивост, омогућавају улазак на тржиште рада или даље стручно образовање. Након завршеног трећег циклуса одрасли су подједнако способљени за даљи наставак образовања, као и за улазак на тржиште рада. У трећи циклус основног образовања одраслих уписују се одрасли који су завршили други циклус

основног образовања одраслих или који имају завршених шест разреда основног образовања. За одрасле који су завршили шест разреда редовног основног образовања организује се индивидуализована допунска настава из нових предмета који су uvedeni наставним планом ФООО у другом циклусу. Одрасли који су завршили редовно седми разред обавезни су да похађају комплетан трећи циклус.

Организациони облик рада у остваривању Наставног плана и програма основног образовања одраслих је редовна настава која је прилагођена потребама и могућностима одраслих (настава у блоку, за време викенда, вечерња настава, сезонско и дневно прилагођавање њиховим потребама). Прилагођавање се односи и на дужину трајања часа од 30 минута, а који се у ФООО увек реализују у блоковима различитог трајања.

Најзначајнија новина концепта ФООО је образовање и учење које је усмерено на развој кључних компетенција. Развијене кључне компетенције омогућавају да одрасли успешније, квалитетније, активније и конструктивније усмеравају свој лични, породични, радни и друштвени живот. Оне им помажу да се суоче са проблемима и изазовима у свакодневном животу и да се на правилан начин и ефикасно са њима изборе; да се на адекватан начин сналазе и поступају у радном окружењу и у радним ситуацијама; да се одговорно и конструктивно ангажују у циљу побољшавања својих личних и породичних прилика и услова и да у том циљу правилно и одговорно користе расположиве друштвене ресурсе и механизме, као и све властите ресурсе; да на одговарајући начин и сврсисходно користе технолошка помагала и разноврсна комуникациона средства; да се усмере ка наставку образовања и сталном учењу и усавршавању и да се активно, конструктивно и одговорно укључе у живот заједнице у којој живе, као и у процесе у ширем друштвеном окружењу.

У процесу развоја курикулума ФООО израда програма појединачних предмета руковођена је идејом о њиховом учешћу и доприносу развоју општих компетенција. Учесће исхода појединачних предмета у свим кључним компетенцијама главни је основ за њихову формулацију. Критеријум избора садржаја програма предмета је остваривост исхода: „Чему и како овај садржај служи” – његове импликације на когнитивни и делатни план одраслог. Функционализација у избору садржаја предмета није рађена као одговор на питање шта је то што се максимално може искључити из садржаја предмета а да научна област у предмету буде заступљена целовито. Функционализација је рађена у односу на одраслог и његово животно искуство, као одговор на питање који је то минимум критичних знања из једне научне области која су потребна одраслом да разуме свет око себе и функционише успешно према очекиваним друштвеним стандардима. Другим речима, овај курикулум оријентисан на компетенције није отварао питање шта то треба неко да научи да би савладао „основни” програм неког предмета, већ која су то критична знања и вештине које нуде поједине научне области, а неопходна су одраслом да правилно разуме свет око себе, своје понашање, своје улоге и положај у њему, да разуме шта се око њега дешава и зашто се нешто дешава, и на основу тога увиди, уме и разуме шта може да предузме да се ствари дешавају и решавају другачије или да их спречи да се дешавају.

Процес учења који треба да обезбеди развој кључних компетенција код одраслих мора се заснивати на смештању нових знања у контекст свакодневног живота одраслих и налажењу његове практичне примене у многобројним улогама и свакодневним животним и радним ситуацијама одраслог. На тај начин у процесу учења користе се предности искустава и знања које одрастао има и та искуства и знања процес учења одраслих чине практично могућим. Иако је учење у свом крајњем смислу индивидуални чин сваког полазника, оно се као процес најуспешније организује у групи, кроз групну размену и сарадњу, заједничким радом на различитим задацима и у различитим активностима, заједно са другима и уз помоћ и подршку других, увидом у сопствено напредовање и напредовање групе. Због тога је потребно да се ФООО реализује кроз процес редовне наставе.

Исходи ФООО могу се остварити ако наставник користи различите методе и могућности интерактивног рада и рада у малим групама. То значи и да ствара могућности за разне облике и правце разговора и размене са полазницима и међу њима, разматрајући разноврсне, њима интересантне појаве, помажући им да граде аргументе, успостављајући културу дијалога и међу истостишљеницима и међу неистостишљеницима и омогућавајући им да појаве и проблеме сагледавају из различитих углова и из туђе перспективе. За разлику од основног образовања за децу која се у процесу образовања организују у разреде, који подразумевају скупине истог календарског узраста од којих сваки узраст има особене карактеристике психосоцијалног развоја и степена развијености способности за учење, и где образовање и учење имају изразито формативну улогу у развоју личности, као и споља дефинисаних дугорочних циљева образовања – образовање одраслих има сасвим другачије карактеристике. Основно образовање одраслих руководи се прагматичним и краткорочно остварљивим циљевима, пре спољашњом него унутрашњом мотивацијом за учење и веома различитим мотивима, разлозима и интересовањима за укључивање у образовни процес.

Кључ за функционалност јесу наставници и од њихове умешности, околности у којима реализују програм и њихових професионалних компетенција зависи да ли ће овај образовни програм, који је развијен у свим елементима као функционалан, бити као такав и реализован.

1.2. Профил полазника

ФООО је намењен свим одраслим особама старијим од 15 година које нису никада похађале основно образовање или су га напустиле. У програм ФООО не могу се укључити полазници млађи од 15 година јер концепција и карактеристике програма не одговарају млађем узрасту. Полазници ФООО су одрасли који су пропустили прилику да у периоду критичног развоја базичних вештина и способности користе знање као супстрат на коме ће расти и развијати се њихове способности, понашање, мишљење и вештине, који најчешће нису мотивисани да уче, који у великом проценту не верују у вредност образовања и чије су животне околности често угрожавајуће. То су изазови са којима се сусрећу наставници у настојању да ове одрасле особе мотивишу за учење и задрже у образовном процесу. Стопа осипања код ових полазника прелази 30%.

Досадашња искуства у реализацији програма ФООО, у који је уписано преко седам хиљада полазника, показују да интересовање за стицање основног образовања изражавају готово подједнако мушкарци и жене. У похађању програма истрајнији су они који имају нешто повољнији економски статус и више чланова породице са завршеном основном школом.

Већина полазника, преко 80%, припада старосној групи између 15 и 36 година (најстарији полазник има 57 година). Нешто је већи проценат у узрасној групи од 15 до 25 година него 26 до 36 година, али око 10% припада старосној групи од 37 до 47 година. У старијим старосним групама више је жена.

Највеће етничке групе у ФООО чине Роми, око 50%, и Срби око 35% .

Значајан број полазника ФООО, око 34% ожењено је и удато и има децу.

Највећи број, око 70% полазника, живи испод линије сиромаштва и већина је незапослена (62%). Више од половине полазника се бави сезонским пословима, око 20% запослено је на „црно” а око 6% је регуларно запослено са пуним радним временом.

Око 60% полазника је напустило основно образовање у узрасту од 13 до 15 година, а око 30% између 10 и 12 година. Разлог напуштања за већину је незаинтересованост за школу а затим сиромаштво, пресељење породице, запослење и родитељска забрана.

Најснажнији мотиви за повратак у школу су повећана могућност запослења, стицање знања и дипломе а 16% полазника планира даљи наставак школовања.

Најзначајније сметње за редовно похађање наставе су потреба да се заради за породицу (око 30%), здравствено стање у породици и трошкови које захтева похађање ФООО.

2. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

2.1. Појам образовних стандарда

Савремени образовни системи, као и сам образовни процес, у великој мери се заснивају на утврђеним и дефинисаним стандардима. Стандарди могу да се односе на различите аспекте не само образовног система као целине, већ и образовног процеса који се у систему одвија.

У нашем образовном систему, према одредбама Закона о основама система образовања и васпитања (2009), предвиђено је дефинисање неколико група стандарда, међу којима су општи и посебни стандарди постигнућа, стандарди компетенција за професију наставника и васпитача и њиховог професионалног развоја, стандарди компетенција директора, стандарди квалитета уџбеника и наставних средстава, стандарди квалитета рада установе и др.

Резултати истраживања која прате реформске процесе у образовању у великом броју земаља у свим деловима света, и оним развијеним и оним мање развијеним, показују да, у начелу, стандарди представљају једно од најмоћнијих оруђа за укупно побољшање резултата које образовни систем постиже. Пошто јасно показују шта треба да буду циљеви наставе, стандарди доприносе чвршћем повезивању и узајамном усклађивању свих кључних елемената у образовном процесу – образовног програма (курикулума), саме наставе, вредновања резултата, па и дефинисања одговорности за утврђене резултате.

У нашем образовном систему, како је већ показано, из много разлога и по много чему, основно образовање одраслих једно је од стратешких образовних приоритета. Недавно усвојени стандарди постигнућа у основном образовању одраслих значајно ће допринети да се заиста остваре они главни друштвени циљеви због којих овај сегмент образовног система и постоји. То је једна од главних и уједно огромна корист од ових стандарда.

Али листа разлога због којих су ови стандарди потребни и корисни, као и начина на које се они могу користити, овим је тек отворена.

Стандарди су веома корисни у процесу планирања наставе уопште, јер наставнику пружају могућност да главни нагласак у наставном процесу стави на постепено остваривање стандарда планирајући кораке на том путу. Такође, наставник сам процес води тако што ствара потребне услове за учење, уместо да полазницима преноси или излаже предвиђено градиво.

Овај начин планирања и вођења наставе подразумева и њено прилагођавање групним и индивидуалним карактеристикама полазника, што са своје стране, пак, подразумева стално праћење напредовања и подршку напредовању полазника.

Полазници најефикасније и најквалитетније уче кад су активни и укључени у различите активности у учионици, што доприноси развоју компетенција, и то је корисније и сложеније образовно постигнуће од упамћивања и пригодне репродукције наставних садржаја.

Стандарди омогућавају да се, кроз дугорочно планирање и сврсисходно индивидуално и групно прилагођавање наставе, подрже сви облици учења одраслих који имају потенцијал да доведу до жељених резултата. Уважавање специфичности у начину учења и уважавање различитих видова, облика и начина учења, представља солидну потпору и осигурава конкретну подршку концепту целоживотног учења и његовом практиковању у школским условима.

Захваљујући стандардима могуће је уважавање резултата не само формалног учења (учења које се организовано одвија у оквиру образовног система), већ и неформалног учења (које се збива изван званичних институција образовног система) и информалног учења (оних облика учења који су карактеристични и функционални у условима свакодневног живота, у којима примарни циљ активности није учење, али се оно ипак одвија и то често на ефикасан и квалитетан начин).

На стандардима заснована процена образовног статуса одраслог омогућава да се у систем основном образовања одрасли укључи сагласно компетенцијама којима располаже. Ово значи

да одрасли не мора да наставља основно школовање тамо где га је својевремено прекинуо, нити да обавезно мора да креће од почетка, ако није ни похађао школу. Управо стандарди чине могућим признавање претходног учења и развијених компетенција, који и код нас, као и у другим развијеним образовним системима, постају део законске регулативе.

Напредна и одговорна примена стандарда постигнућа у основном образовању одраслих, за коју је потребно и одређено искуство практиковања и ваљана подршка наставнику, подразумева коришћење стандарда као мотивационог средства за полазника да учи и да постиже више. Стандарди могу да охрабре и наставнике и полазнике да заједно размишљају и планирају стратегије учења у зависности од циљева и сврхе учења, да заједно утврде на које препреке наилазе и да заједно планирају начине да се ове препреке избегну или савладају.

Када се све ово има на уму, јасно је да стандарди постигнућа представљају једну од снажних и поузданих гаранција квалитета образовања и на нивоу система и на нивоу процеса.

У закључку ваља поновити да су стандарди постигнућа једно од најважнијих евалуационих средстава када је потребно утврдити стварно постигнуте резултате у процесу учења тј. степен остварености исхода и ниво развијености компетенција. А о овим потоњима управо следи неколико речи.

2.2. Однос стандарда и исхода у курикулуму

У савременим образовним програмима предметни садржаји више нису сами себи сврха и циљ, већ се појављују у функцији постизања исхода, развоја компетенција и испуњености стандарда. Ова три концепта су уједно и једна од главних окосница многих савремених образовних програма. Композиција савремених образовних програма (курикулума) стога је једноставнија него код ранијих, утолико што више не подразумева гомилање садржаја, а сложенија утолико што се ослања на више међусобно динамички повезаних категорија и димензија. И у нашем курикулуму за функционално основно образовање одраслих, који је од шк. 2013/14. године у редовној примени у систему основног образовања дефинисани су општи исходи (опште компетенције) и предметни исходи. Такође, израђени су стандарди постигнућа повезани са курикулумом који је оријентисан према општим и предметним исходима. Опште компетенције, које су као општи исходи дефинисане у курикулуму, имају снажну подршку у концепту кључних компетенција дефинисаних у одговарајућим законским решењима која регулишу основно образовање одраслих.

Које су сличности и разлике између исхода, компетенција и стандарда и да ли су и зашто сви ови концепти потребни?

Исходи представљају очекиване и дефинисане резултате учења и наставе. Једна од њихових улога је да повежу оно чему се стреми у једном образовном систему са наставном и образовном праксом у њему. Кроз исходе се, другим речима, конкретизују и операционализују циљеви образовања. Ова конкретизација и операционализација је потребна стога што се, по правилу, циљеви исказују широко, уопштено, апстрактно и снажно вредносно опредељено, те најчешће остају на декларативном нивоу и тешко се претачу у реални, делатни простор. Исходи показују који и какви резултати учења и наставе одговарају циљевима постављеним или дефинисаним у једном образовном систему.

Може се рећи да стандарди и компетенције такође представљају одређене врсте исхода. Исходи су, дакле, најшира од ове три категорије концепата. Такође, треба рећи да се и исходи, и компетенције и стандарди односе на знања, умења, ставове и вредности ка чијем успостављању и развоју је усмерен образовни процес. Компетенције су специфичне по томе што се односе на знања, умења, ставове и вредности непосредно примењиве и активно коришћене не само у школском, већ и у приватном, друштвеном и радном окружењу.

У сложеном комплету који чине исходи, компетенције и стандарди, ови последњи имају улогу аршина. Стандарди су, наиме, мерни инструменти чијом употребом је могуће утврдити

шта је и у коликој мери развијено и постигнуто. Мерењу помоћу стандарда подлежу и исходи и компетенције. Примена стандарда је један од начина да се о ономе што је стварно постигнуто у образовном процесу не нагађа, већ да се то измери. За систем који је заиста окренут развоју и напредовању, последице примене стандарда су далекосежне и изузетно повољне. Мерење засновано на стандардима пружа обиље повратних информација о квалитету и развојним потребама образовног система, а та заједничка слика се, на својствен и специфичан начин, гради радом и резултатима сваке школе, сваког наставника и сваког ученика/полазника.

Курикулумом функционалног основног образовања одраслих дефинисани су општи исходи тј. кључне компетенције ка чијем развоју су усмерени предметни програми свих предмета и модула. Осим тога, сваки предметни програм је дефинисан на основу предметних исхода – очекиваних резултата учења и наставе. Предметни садржаји су бирани циљано и функционално, с обзиром на дефинисане кључне компетенције и предметне исходе. Општи циљ ФООО дефинисан је управо у духу компетенција, као успостављање и унапређивање знања, вештина, вредности и ставова неопходних за проактивно и конструктивно решавање проблема и суочавање са изазовима у свакодневном животу, унапређивање породичних и личних услова живота, обављање једноставних послова и адекватно поступање у радним ситуацијама и радном окружењу, даље образовање и активно учешће у друштвеној заједници.

Процес израде стандарда постигнућа у функционалном основном образовању одраслих био је снажно ослоњен на дефинисане компетенције и предметне исходе у курикулуму ФООО. У наредном периоду може се очекивати даље усавршавање курикулума на темељу показатеља прикупљених применом стандарда, а потом и даље прилагођавање стандарда. Као што је већ речено, исходи, компетенције и стандарди не представљају статичне, већ динамичне категорије, и то не само из угла њихових узајамних односа, већ и из угла фундаменталних карактеристика сваке од њих понаособ.

Очекивани општи исходи тј. кључне компетенције по први пут су у нас систематски дефинисане управо у курикулуму ФООО. Кључне компетенције су један од интегративних фактора курикулума, а у њиховом развоју учествују сви предмети и модули. Ево листе и кратког описа тих компетенција:

Језичка писменост се односи на оспособљеност да се изразе идеје, осећања, чињенице и мишљења у усменом и писаном облику, на матерњем језику, у различитим друштвеним, културним и комуникацијским контекстима (у породици, у радном и друштвеном окружењу, у радном и слободном времену). Ова компетенција обухвата и слушање, усмени говор, читање и писање у комуникацији на страном језику.

Математичка писменост се огледа у коришћењу математичког размишљања и основних математичких појмова у решавању проблема у ситуацијама у свакодневном животу и поимању простора и односа у њему.

Основе научне писмености значе оспособљеност за коришћење стечених знања, вештина и умења у уочавању, разумевању и објашњавању природних појава.

Дигитална писменост представља ефикасно, функционално и одговорно коришћење различитих савремених информационо-комуникационих средстава у раду, слободном времену и комуникацији.

Управљање сопственим учењем препознаје се по оспособљености да се организује сопствено учење и да му се организовано приступи, самостално или у групи и по спремности за продужено и стално, другим речима, целоживотно учење у различитим ситуацијама. У ову компетенцију укључена је и умешност у отклањању и савладавању препрека у успешном учењу.

Решавање проблема је компетенција која се састоји од препознавања, објашњавања и решавања проблема уз коришћење знања и вештина стечених у различитим областима.

Социјалне интеракције и сарадња са другима укључује свако понашање које је у служби ефикасне и конструктивне комуникације у друштвеном животу појединца и у циљу ненасилног решавања конфликта.

Грађанска одговорност за демократију значи активно и одговорно учешће у грађанском животу засновано на знању о најважнијим друштвеним и политичким вредностима, концептима и структурама.

Здравствене компетенције подразумевају преузимање одговорности за сопствено здравље и здравље породице, чување здравља и препознавање утицаја различитих начина живота и животних навика на одржање и унапређивање здравља.

Еколошке компетенције укључују активан однос према очувању и унапређењу околине.

Иницијативност и предузетништво односе се на спремност да се идеја преточи у активност, да се покрене промена, да се прилагоди иновацијама, да се преузме ризик, да се планира и управља активностима ради остварења постављених циљева.

Културна свест, мултикултуралност и креативност као компетенција односе се на осетљивост, прихватање постојања и позитивно вредновање различитости у социјалном, културном, етничком, религијском и стваралачком домену, уз разумевање значаја и уважавање креативног изражавања идеја, искустава и емоција кроз различите медије.

2.3. Стандарди и дидактичко-методичка апаратура (наставне методе, облици рада са полазницима, планирање наставе, коришћење уџбеника, оцењивање итд.)

Парафразирајући једну од полазних премиса неких од система квалитета у образовању, долазимо до тога да одговорност за учење (одговорност да ће нешто бити научено) сноси онај који учи, док образовне установе, а ми ћемо рећи пре свега наставници, „само” обезбеђују услове да се процес поучавања дешава (Zech, R., 2007). Описана ситуација постаје комплекснија када је, с једне стране, онај који учи, одрастао полазник, на веома ниском нивоу формалног образовања, а с друге стране, када наставник треба да обезбеди такве услове који ће полазнику бити јака подршка за постизање исхода учења који су дефинисани стандардима.

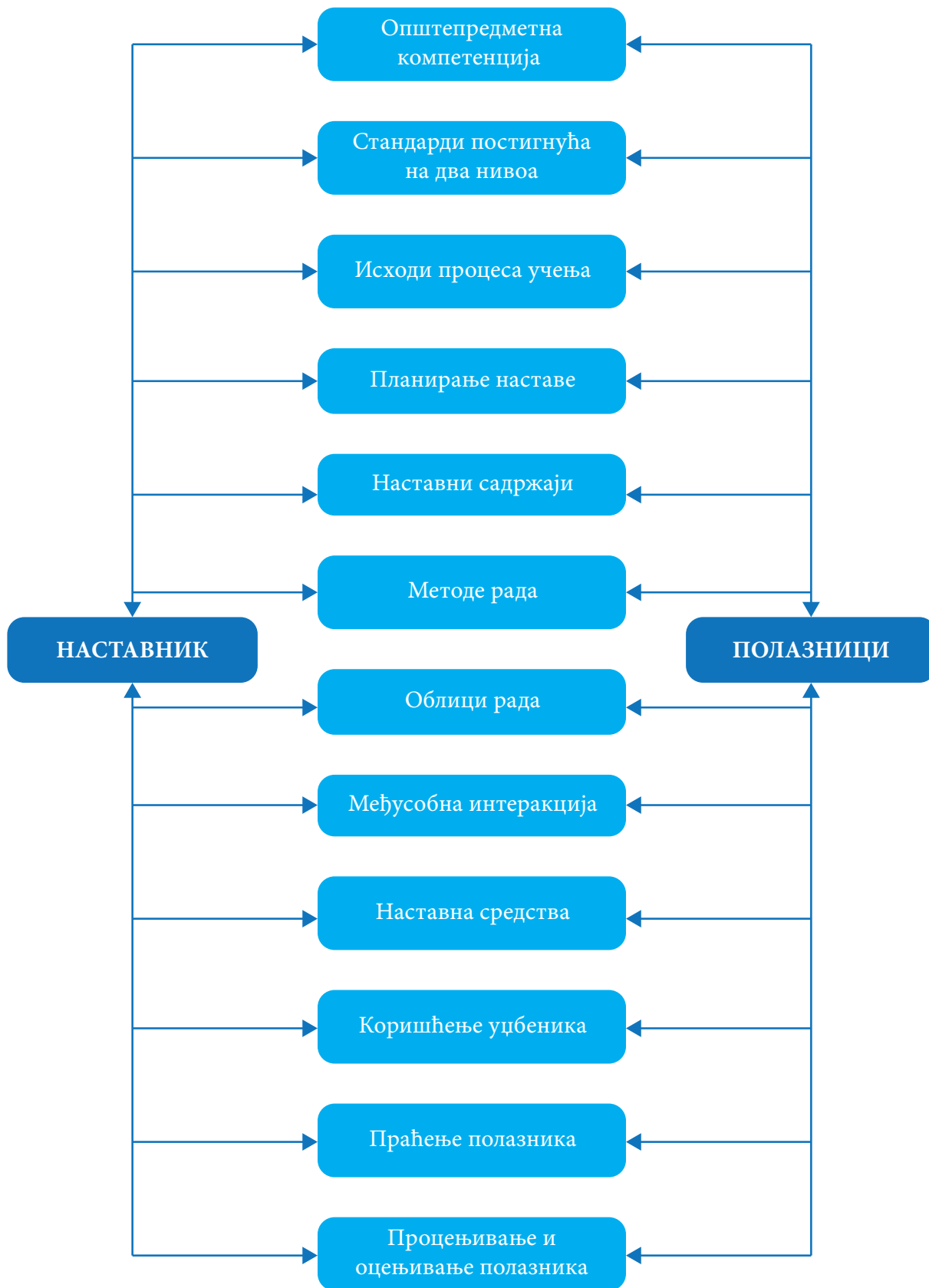
Наставник процесом поучавања/учења може да управља симултано користећи више елемената наставне ситуације. Међусобна повезаност елемената наставног процеса, које наставник креира и користи, као и деловање овог сложаја, који наставник ставља у функцију у комуникацији са полазником, са исходима процеса учења, општепредметном компетенцијом и стандардима постигнућа полазника приказана је у схеми број 1.

Већ на први поглед схема указује на сложеност процеса поучавања/учења, која, с једне стране, потиче од бројности елемената укључених у процес, а с друге стране, што сваки од елемената делује на друге елементе, који опет, и појединачно и заједнички, делују на било који од елемената који бисмо издвојили. Из угла актера овог процеса, није нимало лак задатак поучавања за наставника, и нимало лакши задатак за учење за одраслог полазника.

Настава у оквиру новог концепта функционалног основног образовања одраслих конципирана је као настава оријентисана на исходе процеса учења, који заједнички чине одређене компетенције, чија развијеност треба да буде усклађена са прописаним стандардима. У оквиру оваквог концепта, и настава, и улога наставника и улога полазника морају да претрпе одређене измене.

Оно чиме наставник у свом раду треба првенствено да се руководи јесу: 1) **општепредметна компетенција** која, у ствари, представља одговор на питање: Зашто полазнику треба тај предмет? Шта ће он од онога што је учио у оквиру тог предмета бити у стању да уради у свом животу, изван образовне ситуације, и то успешно? Подсећања ради, компетенције почињу да се изграђују током наставног процеса, али је најбитније да оне дођу до изражаја када полазник изађе из наставног процеса; 2) **исходи процеса учења** садрже одговоре на питање: Шта полазник треба на крају одређеног циклуса образовања да зна и уме, као и какве ставове да поседује; 3) **стандарди постигнућа полазника** дају одговор на питање: До којег нивоа, основног или напредног, полазник мора да има усвојена знања, развијене вештине и ставове да би успешно завршио образовни процес у оквиру формалног образовања.

Схема број 1: Међусобна повезаност елемената наставног процеса са исходима процеса учења, општепредметном компетенцијом и стандардима постигнућа полазника

Почев од планирања наставе, као и током целокупне њене реализације, наставник треба све елементе овог процеса да стави у функцију подршке постизању прописаних исхода на нивоима предвиђеним стандардима и остваривању општепредметне компетенције. У оваквој

концепцији рада нису наставни садржаји оно чиме се наставник првенствено руководи, већ и садржаје, као и методе и облике рада, наставна средства, садржај уџбеника и начин њиховог коришћења, праћење, процењивање и оцењивање постигнућа полазника, у најоптималнијој комбинацији, усмерава ка досезању исхода, стандарда и општепредметне компетенције. Међусобна интеракција између наставника и одраслих полазника представља посебно важну и специфичну компоненту овог процеса. Важна је компонента имајући у виду подршку потребну полазницима да надокнаде пропуштено, а специфична, јер, за разлику од деце, одрасли полазници најчешће располажу, у неким животним областима, и богатијим животним искуством од наставника. Ова чињеница може да буде полазиште за размишљање наставника о томе како да релевантно животно искуство полазника уведе у наставну ситуацију и тиме нађе још једно упориште у ходу ка исходима, стандардима и компетенцијама који треба да се остваре. На овај начин успоставља се цикличан однос између компетенција које полазници већ поседују, које уносе у наставни процес као подршку процесу учења, да би из њега понели нове компетенције које ће бити у функцији у реалним животним ситуацијама.

3. О стандардима за енглески језик

3.1. Веза образовних стандарда и курикулума

Стандарди ФООО за енглески језик обухватају:

- описе општих компетенција и очекиване домете у одређеној фази ФООО
- дескрипторе који описују умећа полазника у језичким вештинама (слушање, читање, писање, говор).

Општа компетенција представља кратак опис општих језичких способности и знања полазника на крају одговарајућег циклуса, а које су му потребне у реалним животним околностима или за даље учење и професионални развој.

Дескриптори описују комуникативне компетенције полазника и њихову примену знања и вештина у свакодневним ситуацијама од личног значаја (у приватном, јавном, образовном или радном контексту).

Образовни стандарди дефинисани су за два **нивоа постигнућа**: основни и напредни. Нивои описују квалитативно и квантитативно различите захтеве и обим знања. Они су грађени од једноставнијих ка сложенијим. На напредном нивоу се подразумева да су полазници савладали знања и вештине са основног нивоа.

На основном нивоу описана су базична и елементарна знања и вештине за употребу енглеског језика у свакодневним животним ситуацијама. Очекује се да скоро сви, или најмање 80% полазника достигне тај ниво. На овом нивоу не налазе се само мање сложена знања и умећа, већ и она која су нешто сложенија и захтевају више труда јер су неопходна за даље учење.

На напредном нивоу описана су сложенија знања и вештине, које су неопходне за наставак школовања. Очекује се да око 25% полазника достигне тај ниво.

Веза између стандарда и курикулума заснована је на једној од кључних особина програма ФООО – флексибилности. Она се огледа у слободи која је дата наставнику да прилагођава наставу полазницима. Наставник има слободу у избору наставних метода, наставних средстава и садржаја које ће презентовати полазницима. У складу са таквим концептом дефинисани су исходи, који операционализују и конкретизују резултате учења, али остављају наставницима довољно простора да, у складу са специфичним потребама и компетенцијама које полазници уносе у наставни процес, стекну знања и вештине који ће бити релевантни за животне ситуације у којима ће им бити потребно да користе енглески језик. У савременој настави страног језика, комуникативни приступ у први план ставља учење језичких функција кроз комуникативне активности; ученици не уче само речи и језичке структуре, већ користе језик ради комуникације, изражавања својих потреба, ставова, искустава и сл. Већина полазника ФООО има потешкоће у коришћењу животног искуства и надовезивању са претходним учењем. Из таквих разлога, флексибилност је кључна у остваривању исхода.

Уз уважавање различитих фактора и са циљем што бољег савладавања курикулума, природно је да су стандарди проистекли из исхода, да су са њима нераскидиво везани и да између њих постоји веома мала разлика. Да би се „измерила” успешност остварености исхода чији садржаји варирају у зависности од конкретне наставне ситуације, била је неопходна и флексибилност самих мерних инструмената, односно стандарда. О томе како је предвиђено да у наставној пракси ова трилатерална веза функционише, најбоље могу илустровати примери о учешћу садржаја у остваривању исхода, на којима се базирају и сами стандарди.

Постоје исходи који се могу остварити кроз само једну тему, какав је, на пример исход у првом циклусу:

– по завршетку првог циклуса одрасли ће бити у стању да именује неке ствари из своје непосредне околине (школа, кућа...).

Стандард којим ће се на крају овог циклуса мерити овај исход је:

О1.ЕЈ.1.4.4. Именује ствари из свог окружења.

Овде је исход по својој дефиницији мало конкретнији и ограничава именовање ствари на теме које се обрађују као што су предмети у приватном и јавном контексту – у кући, школи итд. Наставник ће да процени колико оваквог садржаја да пружи полазницима на основу њиховог интересовања, потреба и могућности. Како су разлике међу полазницима доста изражене, наставник ће индивидуализацијом остварити боље резултате у раду и учењу. Тако, уколико полазник на крају циклуса зна да именује најчешће ствари само из куће, школе, или радног окружења, сматраће се да је овај стандард остварен.

Међутим, постоје исходи на којима се мора радити током целог циклуса. Тако, на пример, један од исхода продуктивних вештина у трећем циклусу гласи:

– по завршетку трећег циклуса одрасли ће бити у стању да комуницира на једноставан начин у познатим, свакодневним ситуацијама.

Иако овај исход делује уопштено, а познате, свакодневне ситуације могу разним људима да подразумевају различите теме и ситуације, он се ипак односи само на разумевање садржаја који су обрађени на часу. Очекује се коришћење фреквентног вокабулара и једноставних језичких структура које одрасли уче кроз цео циклус и активирају кроз језичке вештине слушања и говора. Стандард којим ће се овај исход мерити на крају трећег циклуса је:

О3.ЕЈ.1.4.1. Разговара о свакодневним активностима, потребама, осећањима, ослањајући се у највећој мери на питања и помоћ саговорника (на основном нивоу)

или

О3.ЕЈ.2.4.2. Води једноставан разговор у свакодневним ситуацијама на јавном месту (продавница, пошта, ресторан, јавни превоз и сл.) (на напредном нивоу).

Наставник нема ограничења у избору садржаја којима ће омогућити полазницима остваривање исхода, али има обавезу брижљивог планирања и припремања за наставни процес, ефикасно коришћење времена на часу, примену савремених дидактичко-методичких принципа, уважавање различитости међу полазницима (ниво знања, стилови учења, мотивација и сл.).

Задаци који следе представљају примере различитих типова задатака којима је могуће проверити компетенције полазника исказане у одговарајућим стандардима. Кроз њих се могу сагледати и примери различитог контекста и разноврсних модела активности које се могу користити за увежбавање или припрему провере знања и постигнућа.

3.2. Примери задатака за тестирање одређених стандарда/дескриптора

I ЦИКЛУС ФООО

ЧИТАЊЕ

<p>О1.ЕЈ.1.2.2. Идентификује конкретне детаље у једноставним реченицама или веома кратким текстовима у којима преовлађују интернационални термини или речи у свакодневној употреби (уз понављање читања, ако је потребно).</p>	<p>Основни ниво</p>
<p>Прочитајте текст о Антонију и обележите реченице као тачне (√) или нетачне (X).</p> <div style="display: flex; align-items: flex-start;"> <div> <p>Hello, my name is Antonio. I am from Italy and I am a student. I'm 25. I live in an apartment with my parents. I have one sister and one brother, Maria and Claudio.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. His name is Claudio. _____ 2. Antonio lives in Italy. _____ 3. He lives with his parents. _____ 4. He has 2 sisters. _____ </div> </div>	
<p>Решење: 1) X; 2) √; 3) √; 4) X</p>	

<p>О1.ЕЈ.1.2.1. Разуме кратка и једноставна писана упутства (1-3 речи) поруке и натписе (ако садрже слике).</p>	<p>Основни ниво</p>
<p>Препишите упутства уз одговарајуће слике:</p> <p style="text-align: center;">LISTEN! SPEAK! OPEN! LOOK! WRITE!</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <p>Пример:</p> <p>1. WRITE! 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____</p>	
<p>Решење: 2) LISTEN!; 3) LOOK!; 4) SPEAK! 5) OPEN!</p>	

01.EJ.1.2.1. Разуме кратка и једноставна писана упутства (1-3 речи) поруке и натписе (ако садрже слике).	Основни ниво			
Упишите речи уз одговарајуће симболе:				
TAXI	NO SMOKING	RESTAURANT	TOILET	BUS
				
Пример: 1. NO SMOKING 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____				
Решење: 2) BUS 3) RESTAURANT 4) TAXI 5) TOILET				

01.EJ.2.2.1. Схвата основни смисао и издваја тражену информацију из краћег, једноставног текста који говори о људима, стварима, свакодневним активностима и сл.	Напредни ниво
Допуните реченице о производу на слици.	
	<ul style="list-style-type: none"> Jaffa Gold, orange juice No sugar 1 Litre Tetra Pak carton 0.99 €
1. Jaffa Gold is an _____ juice. 2. The price for 1litre is _____ €.	
Решење: 1) orange 2) 0.99	

01.EJ.2.2.1. Схвата основни смисао и издваја тражену информацију из краћег, једноставног текста који говори о људима, стварима, свакодневним активностима и сл.	Напредни ниво
Допуните реченице о производу на слици.	
	<ul style="list-style-type: none"> Soft cheese Mozzarella Ideal for pizza and pasta 250 g 2.99 €
1. Mozzarella is _____. 2. The price is _____ €.	
Решење: 1) Cheese 2) 2.99 €	

<p>01.EJ.1.2.2. Идентификује конкретне детаље у једноставним реченицама или веома кратким текстовима у којима преовлађују интернационални термини или речи у свакодневној употреби (уз понављање читања, ако је потребно).</p>	<p>Основни ниво</p>
---	---------------------

Прочитајте текст и заокружите тачан одговор.

	Ben works on a farm.
	He grows spinach.
	He grows broccoli.
	He grows corn.

1. Where does Ben work?

- a) on a farm b) in a bank c) in a park

2. Ben grows

- a) potatoes b) spinach c) bananas

3. Ben does not grow

- a) corn b) broccoli c) peas

Решење: a) on a farm; b) spinach; c) peas

<p>01.EJ.1.2.1. Разуме кратка и једноставна писана упутства (1–3 речи), поруке и натписе (ако садрже слике).</p>	<p>Основни ниво</p>
---	---------------------

Препишите одговарајуће упутство испод слике:

			<p>A) Wait! B) Go down! C) Go up!</p>
<p>1. _____</p>	<p>2. _____</p>	<p>3. _____</p>	

Решење: 1 – C/Go up! 2 – B/ Go down! 3 – A/Wait!

О1.ЕЈ.1.2.2. Идентификује конкретне детаље у једноставним реченицама или веома кратким текстовима у којима преовлађују интернационални термини или речи у свакодневной употреби (уз понављање читања, ако је потребно).

Основни ниво

Прочитајте поруке и одговорите на питања.

1.

Come for a film and
pizza after 8 o'clock.

2.

Mum, I need
more money 😊

3.

CALL ME PLEASE
(064 3131421)

4.

I LOVE YOU

1) У којој поруци се тражи новац? Број _____

2) У којој поруци се предлаже сусрет? Број _____

Решење: 1 – 2 2 – 1

ПИСАЊЕ

О1.ЕЈ.1.3.1. Пише личне податке (име, презиме, адреса, број телефона) у једноставним формуларима или кратком тексту са празнинама.	Основни ниво
<p>Упишите своје податке.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p>Name</p> <p>City</p> <p>Phone number</p> </div>	
Решење: <i>име / град / број телефона</i>	

О1.ЕЈ.1.3.2. Преписује бројеве, слова, речи, једноставне изразе.	Основни ниво
<p>Прочитајте дијалог А и довршите дијалог В.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p>A Sara: Hello, my name is Sara. What is your name? John: John. How are you? Sara: I'm fine, and you?</p> <hr/> <p>B Mary: Hello. My _____ is Mary. What is _____ name? Rick: Rick. How _____ you? Mary: I'm fine, and _____?</p> </div>	
Решење: В) name; your; are; you	

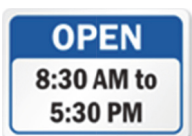

О1.ЕЈ.1.3.2. Преписује бројеве, слова, речи, једноставне изразе.	Основни ниво
<p>Прочитајте текст и напишите кратке одговоре на питања.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <div style="display: flex; align-items: center;"> <div> <p>Novak Djokovic is 26 years old.</p> <p>He is from Serbia. He loves tennis.</p> </div> </div> </div> <p>1. Where is Novak from? _____</p> <p>2. How old is Novak? _____</p>	
Решење: 1) Serbia 2) 26	

О1.ЕЈ.2.3.2. Пише кратке одговоре на једноставна писана питања.	Напредни ниво
<p>Одговорите на питања:</p> <p>1. What is your favourite colour? _____</p> <p>2. What is your favourite food? _____</p> <p>3. What is your favourite drink? _____</p>	
Решење: Боја/храна/пиће	

О1.ЕЈ.2.3.1. Преписује/пише потребне информације (речи, реченице, бројеве, датуме).	Напредни ниво
<p>Упишите своје податке.</p> <div data-bbox="244 909 1310 1176" style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;"> <p>STUDENT CARD</p> <p>My name is _____. I am _____ years old.</p> <p>I like _____ and I don't like _____.</p> <p>My phone number is _____.</p> </div>	
Решење: <i>име / године старости / волим... а не волим.../ број телефона</i>	

III ЦИКЛУС ФООО

ЧИТАЊЕ

<p>ОЗ.ЕЈ.1.2.1. Разуме знакове, натписе, обавештења, посебно ако садрже слике, мапе и сл.</p>	<p>Основни ниво</p>
<p>Упишите број знака који представља информацију или упозорење у наведеним реченицама:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-start;"> <div style="text-align: center;"> <p>1.</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>2.</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>3.</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>4.</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>5.</p> </div> </div> <p>1. Do not smoke, drink or eat in this area. _____</p> <p>2. Don't drink! _____</p> <p>3. No eating here! _____</p> <p>4. We close at 5:30 in the afternoon. _____</p> <p>5. Do not use mobile phones in this place. _____</p>	
<p>Решење: 1 – 3 , 2 – 5 , 3 – 1, 4 – 4, 5 – 2</p>	

<p>ОЗ.ЕЈ.1.2.3. Разуме основни смисао и проналази конкретне информације у краћим текстовима о блиским темама или форматизованим текстовима (упутства, ред вожње, тел. именик, распоред, ТВ програм, формулари и сл.).</p>	<p>Основни ниво</p>		
<p>Пронађите тражене податке о Зорану у његовом формулару:</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td data-bbox="239 1366 861 1915" style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p><u>PERSONAL INFORMATION SHEET</u></p> <p>Name: Zoran Zdravković</p> <p>Address: Dunavska 18, Novi Sad</p> <p>Date of Birth: May 15th, 1999.</p> <p>Place of Birth: Kragujevac</p> <p>Weight: 73 kg Height: 181 cm</p> <p>Father: Milan Occupation: driver</p> <p>Mother: Mira Occupation: housewife</p> <p>Brothers: /</p> <p>Sisters: Vesna, Zorica</p> </td> <td data-bbox="861 1366 1396 1915" style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>1. Where was Zoran born? _____</p> <p>2. How tall is he? _____</p> <p>3. What is his father's job? _____</p> </td> </tr> </table>		<p><u>PERSONAL INFORMATION SHEET</u></p> <p>Name: Zoran Zdravković</p> <p>Address: Dunavska 18, Novi Sad</p> <p>Date of Birth: May 15th, 1999.</p> <p>Place of Birth: Kragujevac</p> <p>Weight: 73 kg Height: 181 cm</p> <p>Father: Milan Occupation: driver</p> <p>Mother: Mira Occupation: housewife</p> <p>Brothers: /</p> <p>Sisters: Vesna, Zorica</p>	<p>1. Where was Zoran born? _____</p> <p>2. How tall is he? _____</p> <p>3. What is his father's job? _____</p>
<p><u>PERSONAL INFORMATION SHEET</u></p> <p>Name: Zoran Zdravković</p> <p>Address: Dunavska 18, Novi Sad</p> <p>Date of Birth: May 15th, 1999.</p> <p>Place of Birth: Kragujevac</p> <p>Weight: 73 kg Height: 181 cm</p> <p>Father: Milan Occupation: driver</p> <p>Mother: Mira Occupation: housewife</p> <p>Brothers: /</p> <p>Sisters: Vesna, Zorica</p>	<p>1. Where was Zoran born? _____</p> <p>2. How tall is he? _____</p> <p>3. What is his father's job? _____</p>		
<p>Решење: 1) Kragujevac 2) 181 cm 3) driver</p>			

ОЗ.ЕЈ.1.2.3. Разуме основни смисао и проналази конкретне информације у краћим текстовима о блиским темама или форматизованим текстовима (упутства, ред вожње, тел. именик, распоред, ТВ програм, формулари и сл.).	Основни ниво
<p>Прочитајте текст а затим подвуците и исправите грешке у реченицама о Тому.</p> <p>On Sunday, Tom gets up at 10 o'clock. Then he reads his newspaper in the kitchen. He has breakfast at 11 and then he telephones his mother in Scotland.</p> <p>In the afternoon, at 1.00, Tom plays tennis with his sister and after that, they eat dinner in a restaurant. At 6.00, Tom swims for one hour and then he goes by bike to his brother's house. They talk and listen to music.</p> <p>Tom watches television in the evening and drinks a glass of wine. He goes to bed at 11.30.</p> <p>1. Tom gets up at 10 o'clock every day.</p> <p>_____</p> <p>2. Tom plays tennis with his brother in the afternoon.</p> <p>_____</p> <p>3. In the evening Tom watches television and drinks a glass of whiskey.</p> <p>_____</p>	
<p>Решење:</p> <p>1) Tom gets up at 10 o'clock <u>every day</u>. (on Sunday)</p> <p>2) Tom plays tennis with his <u>brother</u> in the afternoon. (sister)</p> <p>3) In the evening Tom watches television and drinks a glass of <u>whiskey</u>. (wine)</p>	

О3.ЕЈ.2.2.1. Разуме краће текстове са фреквентним речима и једноставним изразима (нпр. краће приче, једноставни новински чланци, упутства, обавештења, писма).

Напредни ниво

People with a lot of alcohol

A lot of people get hurt at train stations. Many of them are drunk. In Britain, they want to end this problem.

The British train company has a new campaign on TV. They show people who get hurt. The people do stupid things. For example, one man wanted to hit a bird with his leg. He missed it and fell down.

The campaign tells people that they must be careful. It is not safe to be drunk at the train station.

А) О чему говори овај новински чланак ? Изаберите реченицу која то најбоље илуструје.

1. There is a new campaign on British TV about trains.
2. There is a new campaign on British TV about people who get hurt at train stations because of alcohol.
3. There is a new campaign on British TV about drinking alcohol.

Б) Довршите реченице информацијама из новинског чланка.

1. Many people in Britain get hurt at train stations when they are _____.
2. The British train company wants to end this problem with a _____ on TV.
3. People must be _____ at train stations.

Решење: А) 2. Б) 1) drunk 2) campaign 3) careful

О3.ЕЈ.2.2.1. Разуме краће текстове са фреквентним речима и једноставним изразима (нпр. краће приче, једноставни новински чланци, упутства, обавештења, писма).	Напредни ниво
<p>Изаберите и заокружите тачан одговор на питања у вези са писмом.</p> <div data-bbox="244 376 1366 891" style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p><i>Hi Nicholas, Sorry I wasn't able to get to your party last Friday. When I was all ready to leave, my aunt from Montenegro arrived at the house for a surprise visit!! She was only in town for one evening so I had to stay with her. I tried to telephone you but your line was busy the two times when I telephoned. Then I was out with my aunt in town and didn't have the chance to phone again. I hope you understand. I know you wanted me to meet that girl, Yvonne, who works with you. Oh well, next time maybe! My evening was really boring...if that makes you feel any better. See you soon Regards Marko</i></p> </div> <p>1. Who wrote this letter? a) Nicholas b) Yvonne c) Marko</p> <p>2. Why wasn't he at the party? a) he was busy b) his aunt arrived c) he met Yvonne</p> <p>3. Why didn't he phone Nicolas on Friday? a) he forgot b) the line was busy c) his phone didn't work</p>	
<p>Решење: 1 – c 2 – b 3 – b</p>	

ПИСАЊЕ

<p>ОЗ.ЕЈ.1.3.3. Поштује основе правописа (употреба великог слова и основних знакова интерпункције).</p>	<p>Основни ниво</p>
--	---------------------

Препишите текст водећи рачуна о правилној употреби великог слова.

i live in serbia. our school year begins in september. we do not work on saturdays and sundays. my favourite subjects are maths and english. my best friend is marko jovanović.

Решење:

I live in Serbia. Our school year begins in September. We do not work on Saturdays and Sundays. My favourite subjects are Maths and English. My best friend is Marko Jovanović.

<p>ОЗ.ЕЈ.1.3.2. Пише једноставне, краће поруке које се односе на непосредне личне потребе.</p>	<p>Основни ниво</p>
---	---------------------

Hi, Milan! Are you at home? Please, clean the room! Do you still have a high temperature? I hope you don't. Can you go and buy some juice and some fruit for me? I know you have some money. Then leave the house because I'm bringing my girlfriend. MARKO

Одговорите на поруку у Миланово име допуњавањем започетих реченица.

Hi, Marko! I am at _____ (1). I still have a high _____ (2), so I can't _____ (3) the room and I can't leave the _____ (4). I have no _____ (5), so I can't go shopping. **MILAN**

Решење: 1) home 2) temperature 3) clean 4) house 5) money

О3.ЕЈ.1.3.1. Пише личне податке и једноставне реченице о себи или другима.

Основни ниво

Упишите своје податке који се траже у овом формулару.

Get Fit Gym

Membership Application Form

Complete this application form using
BLOCK CAPITALS

First Name: _____

Surname: _____

Address: _____

Phone No: _____

Please the correct box.

Sex: Male Female

Date of birth: _____

Have you used a gym before?

Yes No

Signature: _____

Решење: 1) име 2) презиме 3) адреса 4) број телефона 5) пол мушки / женски 6) да ли сте раније користили теретану да / не 7) потпис

О3.ЕЈ.2.3.1. Пише једноставне краће текстове (о себи, породици, школовању, догађајима, плановима).

Напредни ниво

Hi! I am David. I am 20 years old. I live in Budapest. I like sport, especially football. On Sundays I like to go jogging or fishing.

What about you? How old are you? Where do you live? What sport do you like? What do you like doing on Sundays?

Одговорите на Давидова питања кратком поруком.

Hi! I am _____

Решење: име, број година, место/град, спорт, омиљене активности...

О3.ЕЈ.2.3.2. Пише личне поруке, честитке и краћа неформална писма.

Напредни ниво

**Dear Max,
 I am having a birthday party on Saturday at 6 o'clock. Please, come!
 Alex**

Пријатељ вас је позвао на рођендан, али нисте у могућности да идете.
 Напишите поруку у којој:

а) честитате рођендан

Dear Alex, _____!

б) извињавате се што не можете да дођете

Решење: а) Happy birthday! б) I am (so) sorry I can't come (I can't make it)

3.3. Примена образовних стандарда у наставном процесу – планирању и реализацији наставе и вредновању исхода учења

Стандарди ФООО за енглески језик представљају оквир за учење, планирање наставног процеса, израду програма, реализацију наставе, вредновање и оцењивање. Они су индикатори очекиваних и видљивих комуникативних компетенција полазника. Они не осликавају сву комплексност људске комуникације нити различите стилове и начине учења страног језика. Стандарди не представљају опис конкретних знања страног језика (граматичке структуре, вокабулар, језичке функције), нити диктирају одређен метод или начин рада.

Дескриптори нам омогућавају да сагледамо редослед, прогрес и хијерархију знања и вештина у одговарајућим језичким областима. Они нам омогућавају конкретније планирање наставног процеса у складу са исходима учења и представљају користан дидактички алат за вредновање напредовања и постигнућа полазника.

У оквиру пројекта *Друџа шанса* урађени су примери годишњег плана, месечног плана и плана блока. У обрасцима је предвиђена колона за стандарде.

Методичко-дидактичко упутство за реализацију наставе у складу са курикулумом и образовним стандардима

СЛУШАЊЕ

- Максимално користите енглески језик на часовима.
- Говорите јасно, разговетно, полако и понављајте ако полазници не разумеју.
- Подстичите полазнике да откривају значење речи и израза кроз гестикулацију, ситуацију, визуелни подстицај и сл.
- Увежбавајте изговор речи и гласова; интонацију.
- Развијајте способност коришћења невербалних знакова у комуникацији (покрети, изрази лица, говор тела).
- Научите их да разумеју и реагују на једноставна упутства, нарочито кроз „језик учионице”.
- Користите кратке реченице и свакодневне речи у честој употреби.
- Ако је могуће користите аудио/видео записе разговетног говора аутентичних говорника. „Живи говор” наставника, колега, других полазника такође је вредан извор за увежбавање слушања.
- Код разумевања усменог говора не тражите од полазника да увек разумеју потпуну информацију. Потребно је варирати задатке и увежбавати различите језичке стратегије да би полазник разумео: глобалну информацију, посебну информацију или наслутио значење информације или појединих речи у њој.
- Увек обезбедите „разлог” за слушање: увек прво дајте и објасните задатак, а затим пустите аудио-запис или прочитајте текст.
- Научите их како да се понашају код „живог слушања, лицем у лице” (слушалац има активну улогу док слуша саговорника; научите га како да покаже разумевање или интересовање; научите их да траже понављање или објашњење кад нешто не разумеју...).
- Подстичите полазнике да слушају енглески и изван учионице (филмови, музика, информативни програм, рекламе и сл.). Објасните им да није неопходно да разумеју сваку реч. Разговарајте о том њиховом искуству, шта су разумели, шта им представља тешкоћу.

Активности за увежбавање слушања

Физичка реакција. Полазници слушају упућива наставника и раде оно што им је речено. Нпр. *Stand up. Sit down. Open the door. Write your name on this paper. Touch your nose/eye/left shoulder...*

Покажи!/Обележи! Наставник именује предмете у учионици, на слици или постојеру, а полазник показује/обележава одговарајући предмет.

Тачно/нетачно. Наставник говори крајке исказе, а полазници се изјашњавају да ли су тачни или нетачни. Нпр. *You are a man. People have ten hands. It is raining now. The sky is green. Two and one is five...*

Рад са сликом

а) Полазник добије неколико слика а наставник чита речи и реченице које описују неке од тих слика. Полазник обележава слике на које се односе речи или реченице које чује. Нпр. *fruit/ two boys/ It is snowing. /The cat is under the table./ He is sleeping...*

б) Полазници гледају једну слику/цртеж/фотографију. Наставник кратким реченицама описује оно што се види на слици, користећи тачне и нетачне исказе. Нпр.: *There is a woman in the picture. She is young/old. Her hair is long/short. She is sitting/sleeping/writing. She looks happy/angry/sad...* Полазник треба да потврди или негира оно што чује од наставника.

ГОВОР

- У I циклусу полазнику ће требати доста стрпљења и помоћи да изговори реч или формулише исказ. Говориће мало и користити углавном појединачне речи (на основном нивоу) или кратке, једноставне реченице (на напредном нивоу).
- Честе, кратке и интензивне вежбе изговора помоћи ће полазницима да боље артикулишу свој говор и стекну самопоуздање.
- У комуникацији са полазницима треба користити једноставне речи и интернационалне термине које већина зна или препознаје.
- Укључити основне граматичке структуре и вокабулар који се тичу основних личних података, поздрављања, исказивања жеља и потреба, описивања људи, предмета и ситуација из блиског окружења и сл.
- Научите их да одговарају на једноставна лична питања, да искажу своје потребе, допадање/недопадање, да траже помоћ у комуникацији, да именују предмете из свакодневног окружења или опишу њихов изглед (број, величина, боја...).
- Увежбавајте говор кроз разноврсне језичке активности, развијајте способност рада у пару или групи.

Активности/задачи за увежбавање говора

Понављање. Полазници увежбавају изговор речи и реченица тако што их најпре наставник развојно изговори а они затим то понове индивидуално или цела група заједно.

Осећања. Полазници увежбавају изговор речи или реченице понављајући је на различите начине: гласно, тихо, љутито, изненађено, срећно, разочарано, тужно, певајући ...

Дијалог у пару. Полазници меморишу и у паровима понављају краће и једноставне дијалоге.

Пинг-понг. Полазници у пару постављају и одговарају на лична питања.

Нпр. Пинг: What's your name?

Понг: Марко. How old are you?

Пинг: I am seventeen. And you?

Понг: I am twenty. Where are you from?

Пинг: I am from Lazarevac. Have you got a brother?

* What language do you speak? Can you read this? Do you like sport/rock music?
Do you smoke?...

Ко сам ја? – Један полазник замисли познату личност, а остали покушавају да је погоде постављајући му питања: Are you male/female? Are you young/old? Are you from Serbia/America/Europe...? Are you a politician/ actor/ singer/sportsman...?

Игре са речима

а) **5 речи.** Наведи 5 речи за ствари које се могу наћи: у кухињи, на улици, у ресторану, у супермаркету...

б) **Речи у боји.** Наставник каже боју а полазници наводе по један појам који их асоцира на ту боју. Нпр. RED> apple, heart, blood, pencil... BLACK> hair, eyes, cat, horse, night ...

в) **Пантомима.** Полазници неварбалним средствима представљају замишљену (или од стране наставника задату) реч/реченицу а остали погађају. Онај ко погоди реч/реченицу, објашњава следећу.

г) **Питај и погоди.** Један полазник добије или замисли реч, а остали покушавају да је погоде тако што постављају питања на која се може дати само одговор YES/NO.

ЧИТАЊЕ

Читање је веома корисно за учење страног језика. Подстичите полазнике да обрађају пажњу на натписе и текстове на енглеском језику и изван учионице. Користите и текстове изван уџбеника. Полазницима вишег нивоа омогућите да понекад предложе врсту текста за читање или да донесу материјал за читање по њиховом избору.

Читање користите увек интегрисано са другим језичким вештинама, као основу за вежбе писања, говора, рад на речнику или граматици.

Увек припремите полазнике за читање кроз разговор о теми, слици, ономе што већ знају и сл. Увек задајте задатак пре читања. Предвидите понављање читања, креирајте адекватне задатке за прво и друго читање, градирајте задатке према нивоу полазника.

Провера разумевања писаног текста може бити осмишљена тако што се свим полазницима понуди исти садржај/текст али се креирају квалитативно или квантитативно различити задаци за очекиване стандарде на основном или напредном нивоу.

Научите их да није неопходно да разумеју сваку реч у тексту да би разумели његов смисао или значење. Подстичите их да откривају значење речи из контекста. Научите их како да користе речник.

Увежбавајте са полазницима различите техника читања (skimming – брзо читање са циљем да се сазна основна идеја/тема текста, scanning – брзо читање/претраживање текста са циљем да се пронађу конкретне информације, intensive – детаљно и пажљиво читање са циљем да се све добро разуме).

Типове задатака треба усагласити са разлогом читања и очекиваним стандардом постигнућа:

- разумевање глобалне информације;
- разумевање посебне информације;
- потпуно разумевање;
- наслућивање значења.

Активности/задачи за увежбавање читања

Активности везане за читање текста могу се поделити у неколико фаза:

Активности **пре читања** – уводне активности везане за тему текста које имају за циљ да се активира постојеће знање полазника и олакша разумевање.

Питања у вези са темом/ насловом/ пратећим сликама...

Предвиђање садржаја/речи

Квиз (тест општег знања у вези са темом текста)

Активности **после првог читања** – ове активности усмерене су на разумевање општег смисла/идеје писаног текста.

Провера предвиђања пре читања (тема, речи)

Утврђивање редоследа слика које се односе на текст

Одређивање редоследа параграфа или реченица (које су испремештане)

1–2 питања у вези са општим смислом текста

Активности **после другог читања** – ове активности усмерене су на детаљнију проверу разумевања текста и учење вокабулара и језичких структура иг текста.

Детаљнија питања којима се проверава разумевање текста

Говорна/писана/граматичка вежбања везана за прочитани текст

ПИСАЊЕ

Активности у области писања могу се реализовати кроз:

- преписивање речи или делова текста;
- попуњавање формулара;
- писање бележака, порука;
- кореспонденцију преко писама или електронске поште.

Активности/задачи за увежбавање писања

Препиши из текста или групе речи. Полазници треба да издвоје и препишу речи које припадају одређеним категоријама (боје, бројеви, делови тела, занимања ...).

Слова/речи које недостају. У овом задатку полазници допуњавају слова или речи које недостају у речима/реченици/тексту.

Нпр.: B L A _ K , S E _ E N , F _ U I T ...

Допуни реченице бројевима: People have _____ eyes. There are _____ fingers on one hand.

There are _____ legs on a chair. There are _____ days in a week.

There are _____ months in a year.

„Разбијене реченице”. Полазници добију на табли или папиру реченице у којима су речи испретуране и треба да их препишу правилним редоследом.

Нпр.: English / we / learn > We learn English.

Sport / people/ young / like > Young people like sport.

Правописне грешке. Полазници добију реченицу/поруку/краћи текст у коме је све написано малим словима и без знакова интерпункције. Задатак је да га препишу на правилан начин.

Нпр. my best friend is marko he works in mc donald's restaurant he doesn't work on sunday his birthday is in june he has two brothers ivan and branko

Нешто о мени... Полазници пишу личне податке у једноставним формуларима / у вођеном саставу/ слободном саставу.

Имитирање. У овој активности полазници добијају модел писаног састава/поруке/писма/ параграфа на основу којег треба да напишу сличан текст имитирајући модел .

Имејл. Увежбајте са полазницима писање адресе, Subject line, SEND/REPLY/FORWARD функције.

Објасните им значај и корист од компјутерске писмености.

ТЕСТИРАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ИСХОДА УЧЕЊА

Евалуација језичких компетенција

Области	Модел за активности или евалуацију	Типови задатака
Разумевање говора	<ul style="list-style-type: none"> • Једноставна питања о свакодневном животу (лични подаци, адреса, занимање, породица...) • Уобичајене ситуације из свакодневног живота (куповина, наручивање у ресторану, правац кретања...) са аудио/видео записа • Обавештења на јавним местима • Једноставна упутства 	<ul style="list-style-type: none"> • Слушање и повезивање реченица са сликама/фотографијама • Тачно/нетачно за усмене исказе • Питања вишеструког избора након слушања • Поступање према упутству : Уради... • Напиши... Нацртај... Додирни... Покажи...
Разумевање писаних текстова	<ul style="list-style-type: none"> • Саобраћајни знаци • Натписи на јавним местима • Планови града, ред вожње, туристички водичи • Обавештења на станицама, продавницама... • Етикете на прехранбеним производима (цена, датум, тежина...) • Етикете на одевним предметима (величина, цена) • Разгледнице, приватна писма, мејлови • Кратке поруке (SMS) • Наслови у новинама, мали огласи • Упутства за коришћење апарата (банкомат, аутомат за кафу...) • Јеловници, једноставни кухињски рецепти 	<ul style="list-style-type: none"> • Повезивање писаног текста и илустрације • Проналажење тражених информација у писаном тексту (бројеви/имена/занимања/време/место/боје...) • Тачно/нетачно на основу информација у прочитаном тексту • Питања са кратким одговором (1–2 речи) • Распоређивање датих речи у текст • Нумерисање одговарајућег редоследа пасоса/реченица у тексту
Писана продукција	<ul style="list-style-type: none"> • Једноставни формулари, обрасци, наруџбенице • Честитке, позивнице • Кратке неформалне поруке • Списак ствари за куповину • Бележење података (датум и време састанка) 	<p>Вођена продукција:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Преписивање тражених информација • Попуњавање формулара • Допуњавање реченица/текста • Исправљање грешака у речима/реченицама • Састављање кратке поруке/честитке/писма према моделу
Усмена интеракција / продукција	<ul style="list-style-type: none"> • Одговори на једноставна питања • Тражење информације на јавном месту или од саговорника • Поздрављање, захваљивање, честитање • Разговор о уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота • Једноставно описивање предмета, особа, активности 	<ul style="list-style-type: none"> • Представљање себе/друга/породице • Описивање предмета/фотографије ... • Шта је исто/различно на сликама

- Тестирајте само оно што сте их учили на часовима.
- Користите активности /задатке/налоге које сте користили на часовима.
- Избегавајте непознате типове задатака и формате теста.
- Замолите колегу да прочита ваш тест пре него што га дате полазницима.
- Направите шему вредновања задатака и оцењивања укупног постигнућа.
- Помогните полазницима да се припреме за тест (реците им шта ће бити проверавано, увежбајте, упознајте их са типовима задатака, начином оцењивања).
- Користите краће и чешће провере знања.
- Дајте полазницима повратну информацију што пре, док се још сећају питања.
- Похвалите оно што су добро урадили, укажите на најбитније грешке и како их превазићи.

4. Општи стандарди постигнућа за предмет Енглески језик

I ЦИКЛУС

Општа предметна компетенција

Полазник влада језичким вештинама на елементарном нивоу и користи енглески језик за задовољавање личних потреба или интересовања у свакодневним животним ситуацијама.

ОСНОВНИ НИВО

На **основном нивоу** полазник разуме ограничен број појединачних речи о блиским темама у краћем, једноставном тексту који слуша или чита, уз могућност понављања или објашњења. Говори мало, углавном користи појединачне речи, прави паузе и потребна му је помоћ саговорника. Поседује елементарну и ограничену способност писања.

Следећи искази описују шта полазник зна и уме на основном нивоу у свакој области.

1. Област СЛУШАЊЕ

- 01.EJ.1.1.1. Препознаје основни смисао једноставних и кратких исказа уколико се изговарају полако и разговетно (поздрављање, извињење, захваљивање и сл.).
- 01.EJ.1.1.2. Разуме лична питања која се полако саопштавају и брижљиво формулишу.
- 01.EJ.1.1.3. Разуме једноставна и кратка упутства која прати визуелна помоћ (слике, покрет).

2. Област ЧИТАЊЕ

- 01.EJ.1.2.1. Разуме кратка и једноставна писана упутства (1–3 речи), поруке и натписе (ако садрже слике).
- 01.EJ.1.2.2. Идентификује конкретне детаље у једноставним реченицама или веома кратким текстовима у којима преовлађују интернационални термини или речи у свакодневној употреби (уз понављање читања, ако је потребно).

3. Област ПИСАЊЕ

- 01.EJ.1.3.1. Пише личне податке (име, презиме, адреса, број телефона) у једноставним формуларима или кратком тексту са празнинама.
- 01.EJ.1.3.2. Преписује бројеве, слова, речи, једноставне изразе.

4. Област ГОВОР

- 01.EJ.1.4.1. Представља себе и наводи основне личне податке.
- 01.EJ.1.4.2. Поздравља, захваљује се и извињава.
- 01.EJ.1.4.3. Показује разумевање или неразумеваче саговорника на вербални или невербални начин (нпр. потврђује и негира, показује предмете или правац).
- 01.EJ.1.4.4. Именује ствари из свог окружења.

НАПРЕДНИ НИВО

На напредном нивоу полазник схвата основни смисао краћег развојног говора или писаног текста о свакодневним темама. У стању је да једноставним речима искаже своје потребе или осећања. Поседује ограничену способност писања.

Следећи искази описују шта полазник зна и уме на напредном нивоу у свакој области.

1. Област СЛУШАЊЕ

- 01.ЕЈ.2.1.1.** Разуме једноставна питања о блиским темама или краћа упутства која се полако саопштавају и брижљиво формулишу.
- 01.ЕЈ.2.1.2.** Препознаје основни смисао или конкретне детаље (нпр. имена, бројеве, боје, величину) у тексту или разговору који слуша, уколико се говори полако и развојно.

2. Област ЧИТАЊЕ

- 01.ЕЈ.2.2.1.** Схвата основни смисао и издваја тражену информацију из краћег, једноставног текста који говори о људима, стварима, свакодневним активностима и сл.

3. Област ПИСАЊЕ

- 01.ЕЈ.2.3.1.** Преписује/пише потребне информације (речи, реченице, бројеве, датуме).
- 01.ЕЈ.2.3.2.** Пише кратке одговоре на једноставна писана питања.

4. Област ГОВОР

- 01.ЕЈ.2.4.1.** Уме да искаже своје потребе, допадање или недопадање.
- 01.ЕЈ.2.4.2.** Тражи помоћ или указује на проблем у комуникацији (нпр. тражи да се нешто понови или појасни).
- 01.ЕЈ.2.4.3.** Именује и даје кратак опис ствари из свог окружења (боја, величина, број).

III ЦИКЛУС

ОСНОВНИ НИВО

На основним нивоу полазник препознаје смисао и кључне речи у разговетном говору или краћем писаном тексту о свакодневним темама. Понекад му је потребна помоћ или понављање. Комуницира у неформалним ситуацијама користећи појединачне речи, кратке реченице и помоћ саговорника. Пише веома једноставне реченице о себи и личним потребама.

Следећи искази описују шта полазник зна и уме на основном нивоу у свакој области.

1. Област СЛУШАЊЕ

ОЗ.ЕЈ.1.1.1. Разуме једноставне/уобичајене захтеве, питања, савете, упозорења и упутства.

ОЗ.ЕЈ.1.1.2. Схвата основни смисао и конкретне детаље у једноставном и разговетном говору који слуша.

2. Област ЧИТАЊЕ

ОЗ.ЕЈ.1.2.1. Разуме знакове, натписе, обавештења, посебно ако садрже слике, мапе и сл.

ОЗ.ЕЈ.1.2.2. Разуме краће или пригодне поруке (нпр. поздраве и честитке са разгледница).

ОЗ.ЕЈ.1.2.3. Разуме основни смисао и проналази конкретне информације у краћим текстовима о блиским темама или форматизованим текстовима (упутства, ред вожње, тел. именик, распоред, ТВ програм, формулари и сл.).

3. Област ПИСАЊЕ

ОЗ.ЕЈ.1.3.1. Пише личне податке и једноставне реченице о себи или другима.

ОЗ.ЕЈ.1.3.2. Пише једноставне, краће поруке које се односе на непосредне личне потребе.

ОЗ.ЕЈ.1.3.3. Поштује основе правописа (употреба великог слова и основних знакова интерпункције).

4. Област ГОВОР

ОЗ.ЕЈ.1.4.1. Разговара о свакодневним активностима, потребама, осећањима, ослањајући се у највећој мери на питања и помоћ саговорника.

ОЗ.ЕЈ.1.4.2. Пита и даје информацију о времену, датуму, количини и ценама.

ОЗ.ЕЈ.1.4.3. Даје једноставна упутства или команде (1–3 речи).

НАПРЕДНИ НИВО

На напредном нивоу полазник разуме основну тему и конкретне информације у разговетном говору или краћем писаном тексту о свакодневним темама. Комуницира у неформалним, свакодневним ситуацијама саопштавајући личне податке и потребе. Пише једноставне, краће текстове, поруке, неформална писма.

Следећи искази описују шта полазник зна и уме на напредном нивоу у свакој области.

1. Област СЛУШАЊЕ

ОЗ.ЕЈ.2.1.1. Разуме основне облике учтивог обраћања (нпр. упознавање, молбе).

ОЗ.ЕЈ.2.1.2. Разуме основну тему или конкретне информације у разговетном говору који слуша (нпр. јавна обавештења, рекламе, ТВ вести) или у разговору у коме учествује.

2. Област ЧИТАЊЕ

ОЗ.ЕЈ.2.2.1. Разуме краће текстове са фреквентним речима и једноставним изразима (нпр. краће приче, једноставни новински чланци, упутства, обавештења, писма).

ОЗ.ЕЈ.2.2.2. Проналази и издваја тражену информацију из текстова о свакодневним темама (етикете на производима, огласи, ред вожње, јеловници, проспекти, брошуре и сл.).

3. Област ПИСАЊЕ

ОЗ.ЕЈ.2.3.1. Пише једноставне краће текстове (о себи, породици, школовању, догађајима, плановима).

ОЗ.ЕЈ.2.3.2. Пише личне поруке, честитке и краћа неформална писма.

4. Област ГОВОР

ОЗ.ЕЈ.2.4.1. Говори о личном искуству и одређеним аспектима из свог окружења (предмети, људи, места, активности) користећи ограничен фонд речи и израза.

ОЗ.ЕЈ.2.4.2. Води једноставан разговор у свакодневним ситуацијама на јавном месту (продавница, пошта, ресторан, јавни превоз и сл.).

5. Литература

Балком, В. Д. (W. Duffie Van Balkom) и Бауцал, А. (2011). *Концепцијални оквир – израда стандарда за ошће средње образовање (за гимназије и ошће предмете у оквиру средње стручног образовања)*. Пројекат ОКНИ, материјал за интерну употребу.

Harmer, J. (2007). *How to Teach English*. Harlow, England: Longman ELT.

Language Policy Unit – Council of Europe. (2012). *Common European Framework of reference*.

Murphy, R. (2007). *Essential Grammar in Use*. Cambridge, England: Cambridge University Press.

Преузето са http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_en.pdf

Најдановић Томић, Ј. и Бауцал, А. (2011). *Концепцијални оквир – израда стандарда за функционално основно образовање одраслих*. Пројекат Друја шанса – Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији.

Правилник о врсти образовања наставника који осиварују Пројрам оледа функционалног основног образовања одраслих. Службени гласник РС – Просветни гласник, бр. 6/2011 од 18.7.2011.

Правилник о наставном плану и програму основног образовања одраслих. Просветни гласник РС, бр. 13/13.

Scrivener, J. (2011). *Learning Teaching*, 3rd Edition. Oxford, England: Macmillan Education.

Tagliante, C. (2009). *Evaluacija i zajednički evropski okvir*. Beograd: Data Status.

Zech, R. (2007). *Learner-Oriented Quality Certification for Further Education Organisations – Guidelines*. Hanover, Germany: ArtSet.

6. Прилози

Прилог 1 – НАСТАВНИ ПЛАН ФООО

Предмети/Модули	I циклус		Σ I-IV	II циклус		III циклус		Σ V-VIII	Σ I-VIII
	Основно описмењавање	Основне функционалне писмености		Основне општег основног образовања		Основно опште образовање и обуке за занимање			
				V разред	VI разред	VII разред	VIII разред		
Српски језик	100	100	200	85	68	50	50	253	453
_____ језик	100	100		85	68	50	50	253	453
Српски језик као* нематерњи језик	50	50	100	40	35	25	25	125	225
Енглески језик		50	50	17	34	34	34	119	169
Дигитална писменост		50	50	17	17	17	10	61	111
Математика	100	100	200	85	68	51	51	255	455
Основне животне вештине		50+5**	55						55
Физика					34	34		68	68
Хемија					34	34		68	68
Биологија				34	17	17		68	68
Примењене науке							50	50	50
Историја				17	17	34		68	68
Географија				17	17	34		68	68
Предузетништво					17	17	17	51	51
Одговорно живљење у грађанском друштву				25+ **	25+5**	25+5**	25+5**	120	120
УКУПНО (без језика мањина и српског као нематерњег језика)	200	355	555	302	353	352	242	1249	1804

*Начин остваривања програма српског језика као нематерњег приложен је у наставном програму српског језика.

**Часови који се остварују у сарадњи са социјалним партнерима у јединици локалне самоуправе.

7. Радна група за израду стандарда

Енглески језик

Драгана Јаничић, „Контекст”, школа страних језика, Београд
Даница Вукмановић, ОШ „Јован Стерија Поповић”, Београд
Љиљана Поша, Техничка школа „Дрво арт”, Београд